

Nærings- og fiskeridepartementet

e-post: postmottak@nfd.dep.no

Departementets referanse: 21/5768

Oslo, 3. november 2021

Høringssvar vedrørende prøveordning for rullerende maksimalt tillatt biomasse (RMTB) for kommersielle matfisktillatelser til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret

Cermaq Norway AS viser til høringsbrev av 7. september 2021 og oversender med dette kommentarer til departementet sin høring på forslag om prøveordning for rullerende maksimalt tillatt biomasse (RMTB) for kommersielle matfisktillatelser til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret.

Cermaq mener det er flere ulemper ved ordningen enn det er fordeler.

For mange av de grønne produksjonsområdene i Norge er det etter vårt syn fortsatt rom for betydelig vekst, og mulighet for økt biomasse i sjø representerer dermed ikke nødvendigvis en uakseptabel miljøpåvirkning. Prøveordningen må imidlertid forventes å medføre noe økt miljøpåvirkning sammenlignet med en situasjon der prøveordningen ikke etableres, og Cermaq mener større samfunnsøkonomisk nytte kan høstes med en tilsvarende miljøpåvirkning ved økt vekst gjennom trafikklyssystemet eller særordninger (som miljøteknologitillatelser gjenstand for separat høring). Fremtidige ordninger bør motivere bærekraftig vekst ved at oppdrettere som kan vise til gode bærekrafts resultater og lav miljøpåvirkning (basert på objektive kriterier og dokumenterte resultater) kan kvalifisere for vekst med lavere vederlag enn ellers.

Cermaq er enig med departementet i at det vil være rasjonelt for den enkelte oppdretter som deltar i prøveordningen å optimalisere sin egen drift gjennom høyest mulig produksjon, dvs. gjennom å ha høy biomasse i den beste tilvekstperioden på høsten. Det må altså forventes at ordningen medfører økt samlet biomasse i sjø i den perioden av året tilstedeværelse av lus og smitte vanligvis allerede er størst.

Cermaq støtter departementets uttalelse om at det følger av Stortingets behandling at det ikke vil være i tråd med omforent målsetting om bærekraftig vekst i havbruksnæringen hvis innføring av ordningen medfører økt miljøbelastning og redusert dyrevelferd. For å ivareta dette hensynet, mener Cermaq, dersom myndighetene likevel ønsker å innføre ordningen, følgende bør sikres ved en eventuell etablering av prøveordningen:

1. Prøveordningen bør ikke ha for mange deltakere.
 - a. Prøveordningen bør, i samsvar med departementets forslag, begrenses til tillatelser som benyttes i grønne produksjonsområder og ikke kunne benyttes av aktører med felles biomassetak mellom produksjonsområder

2. Ordningen bør etableres med tak slik at deltakere i ordningen ikke på noe tidspunkt kan overstige maksimalt 10% av normal MTB-grense (departementets alternativ 3) og tilsyn med biomasserapportering må sikre dette
 - a. Cermaq foreslår at et alternativ med tak på 6% (lik terskel som trafikklysvækst) også vurderes
 - b. MTB-grense skal overholdes «...til enhver tid» og biomasserapporteringen for et gjennomsnitt bør derfor, i samsvar med departementets forslag, foretas hyppig. Rapporteringen må kunne skje med inntil 7 dager forsinkelse for å sikre korrekt datagrunnlag på rapporteringstidspunktet for slaktet fisk.
3. Prøveordningen bør ikke ha en brå nedtrapping på våren for å komme tilbake til en «normal» MTB. Selv en overgang fra 110% MTB til 90% MTB i fra februar til mars kommer til å skape et stort uttak i kort periode rundt månedsskiftet februar/mars. Dette vil ikke være i samsvar med intensjonen om å skape en mer forutsigbar og flatere produksjon gjennom året. Følgelig vil den såkalte Bremnesmodellen, som fastsetter gradvis opp- og nedtrapping over flere måneder, være en mer egnet modell for å oppnå intensjonen og målsettingene gitt av Stortinget.
4. Deltakere i prøveordningen bør betale et vederlag til staten for den eventuelle vekstmuligheten (og miljøpåvirkningen) ordningen representerer, og vederlaget bør være av tilsvarende størrelse som ville vært aktuell for samtidig vekst under trafikklyssystemet
 - a. Cermaq ber departement sikre vederlagsordning som likebehandler denne vekstmuligheten med andre ordninger
 - b. Generelt mener Cermaq særlig miljøvennlig drift eller andre samfunnsøkonomiske bidrag kan begrunne lavere økonomisk vederlag, men ser ikke det som aktuelt for denne ordningen
 - c. RMTB vil trolig ha liten effekt på bearbeidingsgraden, og vi kan ikke se grunn til å redusere eventuelt vederlag i forhold til andre vekstmuligheter med begrunnelse at økt bearbeidingsgrad gir samfunnsøkonomisk nytte

I vedlegget har vi utdypet disse punktene. Cermaq vil gjerne bidra i en videre dialog med departementet og andre interessenter, og vi kan stille oss til disposisjon med analyser vi har gjort som kan forklare hvordan oppdrettere sannsynlig vil innrette sine produksjonsplaner i samsvar med en slik prøveordning.

Med vennlig hilsen
Cermaq Norway AS

Knut Ellekjær
Daglig leder

Snorre Jonassen
Regiondirektør Nordland

VEDLEGG

1. Hvordan gjøre utvalg av hvilke aktører som tilbys denne prøveordningen

Nærings- og fiskeridepartementet justerer produksjonskapasiteten i norsk lakse- og ørreloppdrett annet hvert år gjennom det såkalte trafikklyssystemet. Systemet innebærer at hver ordinær kommersiell matfisktillatelse er hjemmehørende i ett av tretten produksjonsområder (PO) langs kysten. Annet hvert år vurderer departementet om miljøpåvirkningen mht. lakselus i hvert PO er akseptabel (grønn), moderat (gul) eller uakseptabel (rød). Prøveordningen vil slik den er foreslått avgrenses til et utvalg av grønne produksjonsområder, basert på den kommende fargeleggingen (sent 2021/tidlig 2022). Aktørene som deltar i ordningen, kan ikke ha felles biomassetak på tvers av produksjonsområder.

Cermaq mener det er viktig at disse begrensningene opprettholdes i et eventuelt endelig forslag til ordningen.

Hvis et stort antall aktører får muligheten til i perioder holde en biomasse som overstiger tillatelsens pålydende MTB, og utnytte denne fleksibiliteten på tvers av grensene for produksjonsområdene, vil det harmonere dårlig med trafikklyssystemets ordning.

Det må også forventes at deltakere i ordningen vil optimalisere sine produksjonsplaner relativt likt og dermed vil deltakerne i prøveordningen antagelig få relativt store uttak i et konsentrert tidssom.

Cermaq støtter derfor departementets forslag om å begrense prøveordningen til et fåtall aktører i grønne produksjonsområder. Cermaq mener videre at utvalget som da eventuelt skal gjøres av grønne produksjonsområder der ordningen tilbys, må ivareta hensynet til saklighet og likebehandling av næringsaktører.

2. Hvorfor ordningen med tak på 10% er det beste av de presenterte alternativene, mens et alternativ med tak på 6% også bør vurderes

Muligheten til i perioder holde en biomasse som overstiger tillatelsens pålydende MTB, vil kunne få negative følger for fiskevelferd, fiskehelse og miljø. For å redusere risikoen for uakseptable konsekvenser vil det settes et makstak for overskridelse av tillatelsens MTB om høsten, og et makstak som er under tillatelsens pålydende om våren.

Departementet mener det er avgjørende at RMTB ikke medfører en fleksibilitet som ødelegger eller utvanner hensynet til vill laksefisk som trafikklyssystemet er ment til å ivareta. Cermaq mener at bruk av et makstak som harmonerer med Trafikklyssystemet i en eventuell ordning er helt nødvendig for å ivareta dette. Med et høyt makstak er det liten begrensning for hvor stor biomassen kunne bli i et produksjonsområde i høstmånedene, og det vil være i klar konflikt med prinsippene i Trafikklyssystemet, gi uforutsigbar miljøpåvirkningen og usikre konsekvenser.

Departementet ber særlig om tilbakemelding fra høringsinstansene på valg av makstak.

Cermaq mener et makstak på 120% av normal MTB er for høyt og at departementets alternativ 3 med makstak på 110% av normal MTB er det beste av de presenterte alternativene.

Cermaq foreslår at det vurderes et alternativ på med makstak på 106% av normal MTB. Dette vil innebære at deltakere (i grønne områder) gis anledning til å holde biomasse som ikke overstiger normal biomasse mer enn forventet justering etter neste trafikklysjustering. Cermaq mener det

reduserer risiko for uakseptabel miljøpåvirkning på en måte som harmonerer bedre med trafikklyssystemet enn de foreslåtte alternativene.

Cermaq mener også at et eventuelt endelig forslag til ordningen også bør ha gradvis opp- og nedtrapping av maks-taket. Ved stor endring i makstak fra en måned til den neste, må det forventes konsentrert uttak rett før nedgang i tak og fullstendig fravær av uttak like etter taket heves. Gradvis opp- og nedtrapping, lik prøveordningen med den såkalte Bremnesmodellen, vil dermed bidra til å forebygge driftsavbrudd og permitteringer ved slakteriene.

3. Hvorfor deltakerne av denne eventuelle prøveordningen bør likebehandles med andre vekstmuligheter med tanke på vederlag til staten

Departementet mener at vekst som hovedregel bør skje til markedspris, men at det likevel er flere eksempler på at dette prinsippet fravikes.

Cermaq mener at vekst som hovedregel bør tildeles slik at den gir størst mulig samfunnsøkonomisk nytte med minst mulig miljøpåvirkning, og innenfor grensen av det som ansees som akseptabel miljøpåvirkning. For områder, selskaper og lokaliteter som kan vise til gode bærekrafts resultater og lav miljøpåvirkning bør det derfor tillates vekst med lavere vederlag enn der det motsvarende observeres større miljøpåvirkning i retning av gult eller rødt trafikklys. Cermaq viser til Sjømat Norges rapport Sjømat 2030 Fremtidig regulering av produksjon og vekst i havbruk for den fulle beskrivelse av foreslåtte prinsipper for fremtidig produksjonsbegrensings- og vekstreguleringer.¹ Reguleringen bør være begrunnet vitenskapelig og kvalifisering for vekst for den enkelte basert på historisk faktagrunnlag fremfor 'skjønnhetsk konkurranse' med lovnader om fremtidige usikre løsninger.

Prøveordningen med RMTB representerer vekstmulighet for alle de tre beskrevne alternativene og Cermaq mener vederlag for denne vekstmuligheten bør likestilles med om vekst samtidig ble tildelt under trafikklyssystemet.

Cermaq støtter departementets syn om at innføring av RMTB trolig vil ha liten effekt på bearbeidingsgraden og kan de ikke se grunn til å redusere eventuelt vederlag i forhold til andre vekstmuligheter med begrunnelse at økt bearbeidingsgrad gir samfunnsøkonomisk nytte.

4. Andre forhold departementet særlig ber om innspill på

Cermaq vurderer det mest hensiktsmessig å beregne den gjennomsnittlige MTB-en for en fastsatt periode fremfor flytende, ettersom sistnevnte vil være mer krevende forvaltningsmessig. Forskriftsverket innen havbruk er allerede fragmentert og forvaltningsmessig krevende, og flytende gjennomsnitt fremstår som en unødvendig komplisert måte å innrette ordningen på. Ved fast periode, kan da kun være mulig å melde seg ut av ordningen ved utløpet av en 12-måneders periode.

Skulle likevel en ordning med flytende periode bli valgt, kreves etter vårt syn en særlig presis regulering av hvordan det flytende gjennomsnittet beregnes i første 12-måneders periode. Eventuell 'ubrukt' MTB tilbake i tid (da det også kun har vært rapportert biomasse månedlig) før ordningens oppstart bør ikke kunne nyttiggjøres fremover og for tiden før oppstart av første periode må MTB utnyttelsen derfor settes til 100% ved beregning av det flytende gjennomsnittet.

Ved både en flytende og fast periode for beregning av gjennomsnittet, må det reguleres hvordan ny MTB-kapasitet underveis i ordningen skal håndteres og dette vil etter vårt syn bli forvaltningsmessig krevende å holde god oversikt og tilsyn med. For ny vekst underveis i en fast periode, bør

¹ [SJOMAT2030_fremtidig-regulering-av-produksjon-og-vekst.pdf \(sjomatnorge.no\)](https://www.sjomatnorge.no/SJOMAT2030_fremtidig-regulering-av-produksjon-og-vekst.pdf)

gjennomsnittet for den nye veksten beregnes kun for den relevante del av perioden (trafikklysvækst på eksisterende tillatelser, nye tillatelser eller konvertering til ordinære tillatelser). For ny vekst underveis i en flytende periode (trafikklysvækst på eksisterende tillatelser, nye tillatelser eller konvertering til ordinære tillatelser) må utnyttelsen før veksten ble tatt i bruk (tillatelsedokument utstedt) settes til 100% i beregningen.

Cermaq anser det akseptabelt at det kan tillates samdrift i en eventuell prøveordning. Ettersom hver av aktørene i en samdrift forholder seg til hver sin biomassegrense og medregner sin relative andel av biomassen i samdrift i innenfor sitt biomassetak, mener Cermaq likevel det kan åpnes for at en av flere aktører i samdrift eventuelt deltar i prøveordningen. En del små aktører benytter seg av samdriftsordningen og det fremstår unødvendig å utelukke alle disse fra en eventuell prøveordning.

Cermaq anser en prøvelengde på 5 år som tilstrekkelig til å ivareta hensynet til lengre sykluser i nord og innlagte brakkleggingsperioder.

MTB-grense skal gjelder «... til enhver tid» og rapportering av biomasse ved en ordning med gjennomsnitt må derfor være hyppig; daglig eller ukentlig med høyeste verdi i løpet av uken, for å hindre risiko for overskridelse mellom rapporteringstidspunkter. Rapportering må kunne skje med minimum 7 dagers forsinkelse likt som for dagens månedlige biomasserapportering for å sikre korrekt datagrunnlag i forbindelse med uttak (transport, tid i ventemerd or primærprosessering før måling av faktisk vekt).